

Nőművészeti attrakciók

Gazdag Ágnes és Kiss Ágnes Katinka kiállításáról

Gazdag Ágnes: Hosszúfülű lányainak elrablása - 2010

A Gönczi Galériában sok érdekes kiállítást rendeztek ebben az évben is. Olykor csak később eszmélünk, hogy milyen párhuzamosságoknak, konstellációknak, kontextusoknak voltunk részesei. Kiss Ágnes Katinka nagy méretű festményeinek tárlatát novemberben láthattuk, Nyilván címmel, míg Gazdag Ágnes régi és új képeit szeptemberben kerültek a közönség elé ugyanitt. Bár a két művész stílusa, világlátása jelentősen eltér, mégis van érintkezési pont a kettőjük között. Ez pedig a tematika: mindketten az állatok univerzumába röptének, az állati lét hol átírt, stilizált, hol szinte naturalisztikus megfogalmazásaival találkozunk.

A metamorfózis – átváltozás, alakváltozás – Ovidius híres költeménye által vált ismert fogalommá. Átváltozni misztikus erők hatására lehet mesében, mítoszban, álomban. A szürrealizmus mind a három létdimenziót egyesíti magában. Modernista áramlatnak gondolhatnánk, de ha Bosch képi világára gondolunk, akkor korántsem ismeretlen ez a kifejezőmód. Való igaz, a huszadik században nyert nagyobb teret ez a fantázia-játék, mely nem ismer „határokat”. Sorolhatnánk a híres szürrealista festőket, Dalit, Magritte-ot, vagy az újabban felkapott Frida Kahlo-t. A legújabb kori műveket is áthatja ez a szemlélet, megjelenik filmen, fotón és természetesen a képzőművészet terén.

E kis kitérő feltétlenül szükséges, ha Gazdag Ágnes képeit szeretnénk jobban megérteni. És itt álljunk is meg: hisz befogadni könnyű ezeket a bizzar műveket. (Ha elfogadni nem is.) Először is: bravúrosan vannak megfestve. Illúziót keltőek. Csak lassan fogjuk fel: ezek bizony abszurdok,

képi provokációk, mely ellentmondanak a hétköznapi logikának, a józan észnek. Korábbi festményein az élettelen vált torz, különös élőlényé, gondoljunk baba-képeire. Újabb korszakának erőfeszítése (nem eredménytelenül), hogy az állati lényeket „változtasson” emberi, sőt, kultúrantropológiai jelenséggé. Festőnk nem éri be az emberi világ látványaival, köztes lényeket teremt, „humanoidokat” (Tóth Imre kifejezése), e nem létező, biológiai kreációkat látja el emberi tulajdonságokkal. Mi több: karakterrel, amihez nem áthatja kölcsönvenni a klasszikus mesterek

Gazdag Ágnes: Spanyol lajhárnó - 2013

Gazdag Ágnes: Macskanyérc - 2013

előképeit, mint Leonardo Mona Lisa-ját, Velasquez Infánsnőjét, Rubens Leányrablás, Tiziano Léda és a hattyú című mitológiai tárgyú képét. Az emberi és állati létformák határmezsgyéin kalandozik, mintha a kimaradt lényeket akarná megjeleníteni dr. Moreau szigetéről.

De térjünk vissza a baba-képekhez, amelyekből néhány itt is feltűnt: e művek a meghosszabbított gyerekkor, az infantilizmus, felnőtt nem tudás jelképei is lehetnének. Ismerjük a gyerekek ragaszkodását egy-egy (Barbie) babához, mackóhoz, moncsicsihez. Ezek a fetiszizált tárgyak biztonságuk garanciái. Gazdag Ágnes képei azt sugallják: a felnőttek világa nem biztonságos, nem érdemes oda kíváncsogni. Kellenek a megszokott, illúziót keltő kapaszkodók. E „lélektani mező” aztán megtermi-megszüli nem csak a heroikus mesebárványokat, Maci bajnokokat, de a vigaszra szoruló kicsiket is. (Mint a Ne sírj, Barbie!, vagy a Ne félj, Nyuszi!) Hiába pszeudó-valóság ez, mulatságos, groteszk, mégis a kiszolgáltatott gyermekvilág tükröződik

benne. Gazdag Ágnes hiperérzékenységgel fogja fel ezeket az érzelmi rezonanciákat, amelyeket képes áttranszponálni látvánnyá, jelenetté (zsánerré), vagy olykor hideglelés jelenésé.

Újabb festményein az állati-emberi mutánsok fejezete bővül újabb és újabb „kollekcióval”. A levitáló (lebegő) Maci – már nem az ókori, a keresztény szakralitás motívumát veszi kölcsön. A melankólikusan Visszanéző kutyalány (lény) tekintete mögé valóságos(?) múltat képzelünk, s meghökkent a Macskanyérc spanyolos körgallérja, előkelő tekintete, arisztokratikus tartása. Ez a sajátos állat, illetve „emberkert” alaposan próbára teszi nyitottságunkat, humorérzékünket, toleranciánkat, hogy természetes módon viszonyuljunk e kulturális-kultúrtörténeti kavalkádkhoz. Gazdag Ágnes pedig mosolyog rajtunk: meddig bírjuk, meddig feszíthető a húr? Meddig követhető a metamorfózisok ironikus gesztus-és utalásrendszere?

Egyelőre én sem tudom a választ: csak átadom

Gazdag Ágnes: Medvés önarckép - 2013

megalkotják a maguk kis közösségét, családját, társadalmát (egyelőre), tán később államát, történelmét, stb. Bontakozik itt egy mutáns- világ és mitológia, mely gunyoros-ironikus torzképe az emberinek. És hallani vélem Micimackó és Ló Szerafin egyetértő dörögését és nevetését...

Kiss Ágnes Katinka „állatai” korántsem ilyen gondosan megfestett, természeti lények: sokkal inkább ábrák, jelek, emblémák, amelyek a gazdag, szinte világító színekkel „megdolgozott”, spontán ecsetvonások által létrejött felületnek adnak sajátos megközelítési dimenziót. Végül is a megjelenő biomorf formációk, vegetatív konstrukciók (melyek néha tudományos kísérletek mikroszkóp alatti sejt-metszeteire emlékeztetnek) e szabadon áradó festőiség kivetülései: amelyek alig adnak kapaszkodókat a fantáziának. Belekell nyugodnunk: ez egy autonóm festői megnyilatkozás, tárgy, illetve

magam e furcsa, manószzerű világnak, ahol a képtelenség valóságként mutatkozik meg, ahol a kulturális ikonok kifordulnak eredeti jelentés-keretükből, ahol a furcsa, kedves-félelmetes állatember figurák, fantázia-mutánsok már-már

Kiss
Ágnes
Katinka:
Keretes

Kiss
 Ágnes
 Katinka:
 Bálnás
 I.-II.

tartalom nélkül. Értelmezni nem, csak felfogni lehet az *egész*et.

Korábbi képeinek orinteáló címei – Átjárók, Gyermekláncfű, Kígyó teremtés utáni gondolatai – sem a megfejtetést, a megsejtetést szolgálták. A sejtelemes áttűnések, a rész-halmazok koncentrikus kör-forgása,

a szemcsék, szálak, szövedékek tobzódása – ez adja a műveinek sajátos struktúráját. Nos, ebbe a kaotikus kavargása, kibontakozó (vagy leépülő) amorfitásba, mint szemnyugtató „enyhület” (megnyugtató feloldás?) lép be a különböző állatfejek rajzolata, körvonala. Mintha ezen állatok „környezete” varázsolódna elő a káprázatos kaleidoszkópban.

Végül mit mondhatunk? Mindkét felfogást fenyegeti a rutin, a sorjázó változatok erőtlensége, a kimerülés veszélye. A mennyiségi felhalmozódás kísértése, amelyben csak ismétlődnek, nem újulnak meg a már ismert, eredetiségüket veszített alakzatok. Mindettől függetlenül: két nőművész kiváló produkciójáról van szó, mely komoly szellemi (lelki-pszichikai) erőfeszítés nyomán született, s melyekben felfokozottan jelenik meg a ránk zúduló, fojtogató, víziókat görgető, virtuális környezet. Valóság, álom, fantázia szétválaszthatatlan „kevercse”. Amelyben egyre nehezebb tájékozódni.

Kiss
 Ágnes
 Katinka:
 Madaras
 és
 Sasos
 II.

Ludvig
Zoltán
portréja

Az organikus univerzum „látványai”

Ludvig Zoltán tárlata a
Magyar Plakát Házban

Nagykanizsán, az újjászületett, dekoratív és hangulatos Erzsébet tértől nem messze van egy elhagyatott, lakatlan épület. Kapualj nyílik rajta, s bejáratnál egy réztábla hirdeti: Képzőművészetek Háza. S ha belépünk, egy gyönyörűséges kis téren találjuk magunkat, balra a Sass Brunnerék és Z.

Soós István állandó kiállítása, jobbra az egykori magtárból átalakított Magyar Plakát Ház, mely a plakátművészet régi és új jelenségeivel hivatott foglalkozni. A lenti előadó-és kiállítótér fölött, a padlástérben egy rusztikus, a régi gerendázatot megőrző, újabb terem található. Tágas, kiválóan

Részlet
a kiállításról

megvilágított galéria. Már a környezet elvarázsolja látványával a látogatót. Sok rangos, jeles kiállítással találkozhatott itt a közönség, s az újabb programokra is érdemes odafigyelni. Köztük a legutóbbi Ludvig Zoltán születésnapjára tartott tárlata, Organikum címmel. S az alcím sem érdektelen: A moziplakátoktól az univerzumig. A mára ismert festőművész is – mint annyian – reklámgrafikusként kezdte pályáját, s kanizsai Béke Mozi nagyméretű plakátjainak megfestése jelentette számára az első kihívást. Ezekből a munkákból is láthattunk válogatást az alsó szinten, bizonyítva, hogy az erőteljes, expresszív kifejezőmód, a realista portrék jó technikai szakmai előkészületnek bizonyult a későbbi absztrakt –organikus alakzatok megfestéséhez. A művészet alkalmazott művészet tartományából jutott el a mai autonóm, személyes, csak rá jellemző tematikához és stílushoz. Számomra a kontraszt volt érdekes: és a felkeltett retro-érzés, amikor a Három testőr, az Árvácska, vagy a Derszu Uzala című filmek látványos, attraktív megoldásaival szembesültem. (Füst Milán művének címe jutott eszembe: *Ez mind én voltam egykor...*)

Ludvig Zoltán képi világa az újabb korszakban egészen más irányt vett. Az absztrakt, vegetatív és

organikus formák kezdtek érdekelni: mindaz, ami az élet keletkezésével, a maggal (sejtmaggal), csírával, bimbózással, sarjadással és osztódással kapcsolatos. A hártyákat beszövő (vér)erek, elasztikus burkok, a petesejt és spermák találkozása az élet folyadékban, a biológikum ezernyi változásának, „rajzásának” történései izgatták, s megtalálta a művészi átírás formanyelvét is ehhez a meglehetősen sajátos tematikához. Korai képein tanúi lehetünk, amikor egy-egy felnövekvő növényi szár, virág, levél miként alakul egyre sejtelmesebb, amorfabb alakzattá, mégis megtartva az eredeti mozgásforma logikáját, dinamikáját, a kibontakozás felsejlő ívét. Egy titokzatos, ismerős és mégis ismeretlen közeget sikerült teremtenie: a lefokozott létformák irizáló tartományát. A kezdetben bizarr vállalkozás mára beérett: Ludvig Zoltánnak sikerült ezt a területet meghódítania, s felmutatni benne a szépséget, az esztétikumot. Ebben az „embrionális” világban még minden csak ígéret, a jövőt célzó felkészülés, erőgyűjtés a „nagy utazásra”. Talán ezért is volt képeinek optimista hangulata, üzenete: az élet elhivatottságát, az organikuság határtalan terjeszkedésének mámorát sugározva. A bergsoni „élan vital” – teremtő életlendület juthatott eszünkbe. Ez kifejeződött a visszafogott, de mégis megjelenő színességben, a szürkék bravúros árnyalataiban, a háttér megvilágító fénypázmák játékban.

Ám a mai (születésnapjára) tárlat más irányt mutat. A háttér „besötétült”, egy sajátos tömör, áthatolhatatlan fekete szín uralkodik a képfelületen. A szervesség helyét egyre inkább mintha szervetlen, kémiai folyamatok vennék át: az (ős) anyag áramlásai, átalakulásai, kavargása a „végtelen térségekben”. Annak idején Pascal írta le: A végtelen térségek örökös némasága megborzaszt. Ludvig új, Univerzum sorozata is szorongást keltő látványok, formációk ijesztő, démoni erők kavalkádja. Melyeken feltűnnek a titokzatos írás vagy csillagjegyek, finom kis fémes „rátétek”, melyek (akár) a végzet pecsétjeit is jelenthetik. Egységes ez a (cím nélküli) teljesség: itt-ott tüzes izzások törnek

meg felületet (talán a pokol előszobái), máskor erőlködő, holdsarló-foszlányok jelennek meg az alig tagolt, itt-ott áttört horizonton. Vagy ezüstös fény-suhintások szabdalják az indázó szövedéket, a fonalakkal, tömbszerű formációkkal telített sötét felületet, derengő világosságot csempészve az örvénylő, forgó képződmények hátterébe.

Természetesen eltűnődhetünk a változáson: az Organikum komorságán. Van ebben tragikum is, a szakralitás hiánya, keresése. Talán a pecsétek „feltörése” ad új olvasatot az iránytalanul kerengő anyag-biológikum masszának, a rendezés-rendeződésre váró Organikumnak... Ludvig Zoltán – egyébként bravúrosan megfestett ”látomása”, festői profécija – így nyerheti el értelmét...

Ludvig Zoltán: Univerzum